

2009 m. kovas Nr. 3 (18)

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA – tai Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, įkurta 1997 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. spalio 10 d. nutarimu „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos įsteigimo“. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija nagrinėja asmenų skundus, tikrina asmens duomenų tvarkymo teisėtumą, konsultuoja duomenų valdytojus ir subjektus, tvarko Asmens duomenų valdytojų valstybės registrą, teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms dėl asmens duomenų tvarkymo, apsaugos, vykdo kitas įstatymu priskirtas funkcijas.

Naujienu biuletenyje vartojamos santrumpos:

VDAI – Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, ADTAI – Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas

Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos veikla

VDAI prižiūri, kaip valstybės institucijos ir privatus sektorius (vadinamieji duomenų valdytojai) tvarko kiekvieno iš mūsų asmens duomenis. VDAI yra nepriklausoma priežiūros institucija ir vykdo šias funkcijas

- Nagrinėja žmonių skundus ir prašymus
- Teikia pagalbą užsienyje gyvenantiems žmonėms
- Padeda žmogui įgyvendinti teisę susipažinti su tvarkomais jo asmens duomenimis

- Konsultuoja žmones ir duomenų valdytojus, rengia metodines rekomendacijas
- Kad žmogaus teisės nebūtų pažeistos, tikrina duomenų tvarkymo teisėtumą
- Tikrina duomenų tvarkymo teisėtumą ir vykdo stebėjimą Šengeno ir Muitinės informacinėse sistemose bei Europole

- Tvarko Asmens duomenų valdytojų valstybės registrą
- Atlieka duomenų valdytojų išankstines patikras
- Išduoda leidimus teikti asmens duomenis ne ES ar ne EEE valstybėms
- Vertina asmens duomenų tvarkymo taisykles

VDAI taip pat teikia pasiūlymus Seimui, Vyriausybei, kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, bendradarbiauja su užsienio duomenų apsaugos institucijomis, rengia veiklos ataskaitas

VALSTYBINĖJE DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOJE

2009–2011 m. strateginis veiklos planas

2009 m. vasario 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 181 „Dėl strateginių veiklos planų“, be kitų institucijų patvirtintas ir VDAI sutrumpintas 2009 m. veiklos planas. Nuo minėto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo paskelbimo „Valstybės žiniuose“ (Žin., 2009, Nr. 31-1227) VDAI svetainėje galite rasti tiek 2009 m. sutrumpintą strateginį veiklos planą, tiek 2009–2011 m. strateginį veiklos planą su priedais adresu <http://www.ada.lt/index.php?lng=lt&action=page&id=72>.

LIETUVOJE

Kovo mėnesio asmens duomenų apsaugai aktualūs teisės aktai

2009 m. kovo 18 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos Prezidento 2009 m. kovo 13 d. dekretas Nr. 1K-1722 „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Europos Sąjungos ir Australijos susitarimą dėl oro vežėjų atliekamo Europos Sąjungos pateiktų keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų tvarkymo ir perdavimo Australijos muitinės tarnybai“ (Žin., 2009, Nr.29-1143).

EUROPOS SĄJUNGOJE

Dalyvavimas darbo grupėse, susitikimuose

2009 m. kovo 3 d. VDAI Informacijos ir technologijų skyriaus vyriausioji specialistė Raminta Sinkevičiūtė-Šečkuvienė dalyvavo Briuselyje (Belgija) vykusiame direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupės JLS pogrupio susitikime dėl Šengeno informacinės sistemos (toliau – SIS II) informavimo kampanijos. Šio renginio tikslas – pasiruošimas SIS II informacinei kampanijai.

2009 m. kovo 12–13 d. Prahoje (Čekija) vyriausioji specialistė Justina Navickaitė dalyvavo skundų nagrinėjimo seminare. Šiame renginyje įvairios asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijos pristatė savo patirtį įvairias asmens duomenų apsaugos klausimais.

Čekija pristatė nuo 2007 m. rengiamą meno ir literatūros konkursą vaikams bei jaunimui „Mano

privatumas! Nežiūrėk, neskelbk apie tai!“, kuris kasmet skelbiamas sausio 28 d. – Europos duomenų apsaugos dienos proga. Seminaras pristatyta ir analizuota vaizdo stebėjimo, darbuotojų duomenų, biometrinių duomenų, DNR duomenų, sveikatos duomenų tvarkymo ir kt. problematika.

Lietuvos atstovė perskaitė pranešimą dėl asmens duomenų skelbimo internete. Buvo aptartos dvi bylos, susijusias su asmens duomenų skelbimu valstybinių institucijų interneto svetainėse. Buvo pristatytas VDAI sprendimas dėl 2007 m. skundų, kuriuose pareiškėjai nurodė, kad jų asmens duomenys buvo skelbiami Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato interneto svetainėje, nes jie buvo padarę administracinius teisės pažeidimus dėl transporto priemonių vairavimo esant neblaiviems, ir teismų nutartys. Taip pat buvo informuota apie Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos praktiką skelbiant kandidatų į Lietuvos Respublikos Seimo narius asmens duomenis šios institucijos interneto svetainėje, pristatytas VDAI sprendimas ir teismų nutartys šiuo klausimu.

2009 m. kovo 13–14 d. Sofijoje (Bulgarija) VDAI direktoriaus pavaduotoja Rita Vaitkevičienė dalyvavo 45-ajame Tarptautinės duomenų apsaugos telekomunikacijose darbo grupės susitikime.

2009 m. kovo 23 d. Briuselyje (Belgija) įvyko Europos Tarybos asmens duomenų apsaugos darbo grupės susitikimas. VDAI šiame susitikime atstovavo VDAI direktoriaus pavaduotoja Rita Vaitkevičienė.

Europos Tarybos asmens duomenų apsaugos darbo grupės susitikimai rengiami vieną ar du kartus per metus. Šiuose susitikimuose supažindinama su asmens duomenų teisinio reglamentavimo vystymusi, pateikiama informacija apie Europos duomenų apsaugos pareigūno, kitų duomenų apsaugos darbo grupių veiklą ir priimtus dokumentus.

Susitikime pristatytas klausimas dėl duomenų tvarkymo III ramstyje, t. y. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR dėl asmens duomenų tvarkomų vykdant policijos ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos. Minėto sprendimo tikslas – užtikrinti teisę į privatumą kriminalinio persekiojimo metu,

kai duomenys perduodami iš vienos valstybės narės į kitą ar tvarkomi informacinėse sistemose. Sprendime įtvirtinta pareiga informuoti duomenų subjektą pagal nacionalinę teisę. Duomenų subjektas turi teisę žinoti, kad jo duomenys yra perduoti kitai valstybei narei ir kam, bent jau patį faktą, kad duomenys perduoti.

Dėl RFID pateikta Europos Komisijos informacija, kad ateityje ketinama kreipti daug dėmesio dažnių technologijoms, kurios vienareikšmiškai identifikuoja asmenį. Stengiamasi, kad nenukentėtų žmonės.

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno atstovas informavo, ką jų įstaiga nuveikė per metus. Informuota apie prasidėjusią naują Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno ir jo pavaduotojo kadenciją šių metų sausio mėnesį. Atkreiptas visų dėmesys, kad ypač daug dėmesio Europos duomenų apsaugos pareigūnas kreipia į ES duomenų subjektų ir ES tarnautojų duomenų apsaugą, sveikatos duomenų ir naujausių technologijų klausimams, daug dėmesio skiriama trečiajam ramsčiui: duomenų išsaugojimo direktyvai, Prüm sutarčiai ir kt., atstovas išsakė nuomonę dėl prieglobsčio (angl. *asylum*), organų transplantacijos.

Kitas Europos Tarybos asmens duomenų apsaugos darbo grupės susitikimas numatytas 2010 m. pirmąjį ketvirtį.

2009 m. kovo 23–25 d. Briuselyje (Belgija) įvyko Europolo, Šengeno ir Muitinės jungtinių priežiūros institucijų bei Policijos ir teisingumo darbo grupės susitikimai. Renginiuose dalyvavo VDAI direktoriaus pavaduotoja Rita Vaitkevičienė.

Susitikime Europolo sekretorius Peteris Michaelis informavo, kad yra naujienų dėl Tarybos sprendimo, kuriuo įsteigiamas Europos policijos biuras. Tikimasi, kad Tarybos sprendimas bus priimtas 2009 m. balandžio mėn. Policijos ir teisingumo darbo grupės susitikime apsvaistyta, kad ši grupė turėtų pateikti vizų klausimą Edinburge (Jungtinė Karalystė) vykšančiai Europos duomenų apsaugos vadovų pavasario konferencijai.

Biometriniai duomenys vizose: vaikams iki dvylikos metų nereikės pateikti pirštų atspaudų

Biometrinės vizos, kaip ir biometriniai pasai, privalo stiprinti apsaugą garantuojant jose pateikiamų pirštų atspaudų tikrumą. Vaikams iki dvylikos metų nebus taikomas reikalavimas pateikti pirštų atspaudus, jie nebus renkami, kaip patvirtino Europos Parlamentas (EP).

Europos Vizų informacinės sistemos (VIS) tikslas – supaprastinti vizų išdavimo procedūras ir užkirsti kelią „vizų pardavinėjimui“, tai yra tuo pat metu pateikiamiems vizų prašymams daugiau negu vienoje ES šalyje. Kad sistema gerai veiktų, reikalingi

bendri konsulato nurodymai dėl vizų išdavimo visose Europos Sąjungos valstybėse narėse tuo pačiu pagrindu ir pagal vienodus požymius. EP priėmė rekomendaciją, patvirtinančią bendrą Tarybos poziciją. VIS sistemos infrastruktūra, kuri šiuo metu yra sudaroma, bus techniškai išbandoma 2009 m. spalio mėnesį ir žada pradėti veikti nuo 2010 m. valstybių narių konsulinėse įstaigose šiaurės Afrikoje, vėliau ir kituose regionuose.

Būtų naudojami tokie biometriniai duomenys – nuotrauka ir dešimties pirštų atspaudai, kaip rekomenduoja Tarptautinė Civilinės aviacijos organizacija, ir jie skirti atpažinti ir patvirtinti asmenų, prašančių vizos, tapatybę ir nustatyti patikimą sąsają tarp vizos turėtojų ir jų pasų, kad būtų užkirstas kelias tapatybių klastotėms.

Susitardami su Taryba EP nariai apgynė poziciją, kad vaikams iki dvylikos metų nebūtų taikomas reikalavimas duoti pirštų atspaudus. Šiuo metu nesama dokumentuotos išsamios nepilnamečių pirštų atspaudų tikrumo studijos. EP nariai ragino nustatyti protingą amžiaus ribą, siekiant užtikrinti, kad į VIS patektų patikimi biometriniai duomenys ir VIS veiktų kaip numatyta. 2009 m. sausio 14 d. EP balsavo, kad minėtas reikalavimas galiotų ir biometriniais pasams. Amžiaus cenzas bus peržiūrėtas remiantis EP užsakymu Komisijos atlikto tyrimo išvadomis.

„Microsoft“ siūlo paieškos prisijungimų įrašus padaryti anoniminius

2009 m. vasario 1 d. „Microsoft“ kompanija pareiškė ES, kad ji nuasmenins paieškos prisijungimo įrašus po pusmečio, jeigu konkurentai padarys tą patį.

„Google“ pareiškė, kad pašalins paskutiniuosius aštuonis simbolių iš IP adresų po devynerių mėnesių, o „Yahoo“ tikina, kad ims

analogiškų veiksmų po trijų mėnesių. Šiuo metu „Microsoft“ saugo IP adresus 18 mėnesių, tačiau iškart pašalina vardus ir adresus iš paieškos užklausų. Kompanijos teigimu, IP adresai visiškai pašalinami iš jos įrašų praėjus 18 mėnesių. 2008 m. balandžio mėn. direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupė nurodė, kad paieškos instrumentai turėtų ištrinti IP adresus kuo skubiau ir saugoti juos ne ilgiau kaip šešis mėnesius.

(PL&B informacija, 2009 m. vasaris, Nr. 97)

Prancūzija: *Bluetooth* priemonės rinkodarai reikalingas sutikimas

Prancūzijos duomenų apsaugos institucijos (CNIL) sprendimu, išankstinis sutikimas visada reikalingas prieš siunčiant reklamą *Bluetooth* technologija. *Bluetooth* technologija platinama reklama iš įrenginių viešosiose erdvėse, pvz., judrioje gatvėse,

metro ir kavinėse, į judriojo ryšio telefonus su įdiegta *Bluetooth* technologija. CNIL šią tiesioginės rinkodaros formą apibūdina kaip itin įkyrią ir nepageidaujamą. Žmonės, turintys judriojo ryšio telefonus su aktyvuota *Bluetooth* technologijos funkcija, gauna pranešimą, kuriuo prašoma jų sutikimo gauti reklamą medžiagą. Tačiau telefono prietaiso savininko išankstinis sutikimas yra būtinas prieš tokių skelbimų siuntimą, aiškina CNIL. Institucijos nuomone, siųsti pranešimą, prašant duomenų subjekto sutikimo *Bluetooth* jungčiai su reklamuotoju sukurti – ne pats tinkamiausias būdas sutikimui gauti.

CNIL dar kartą patvirtino dėsianti visas pastangas, kad naujosios technologijos būtų naudojamos gerbiant asmens privatumą.

(PL&B informacija, 2009 m. vasaris, Nr. 97)

Šį naujienų biuletinį galite užsisakyti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos svetainės www.ada.lt skiltyje „Naujienų prenumerata“